

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten

13 januari 2026

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Inrichtingsplan Valkenburgse Meer

Advies

1. Vast te stellen het inrichtingsplan Valkenburgse Meer als basis voor herstel van de waterkering en toekomstige gebiedsinrichting;
2. Vast te stellen de GS-brief aan PS inzake een update over het Valkenburgse Meer;
3. Vast te stellen de GS-brief naar gemeente Wassenaar, gemeente Katwijk en Hoogheemraadschap van Rijnland inzake vaststelling Inrichtingsplan Valkenburgse Meer;
4. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de vaststelling van inrichtingsplan Valkenburgse Meer.

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om:

- In de GS-brief aan PS aan te geven dat er sinds 2007 een vergund plan is.
- In de GS-brief aan PS onder 'Toekomst zandwinning' na de zin "Echter ... geagendeerd" toe te voegen dat GS PS regelmatig op de hoogte houden van de actuele stand van zaken.

Bijlagen

- Toelichting Inrichtingsplan Valkenburgse Meer
- GS-brief aan PS inzake update Valkenburgse Meer
- GS-brief aan gemeente Wassenaar, gemeente Katwijk en Hoogheemraadschap van Rijnland inzake update Valkenburgse Meer

1 Toelichting voor het College

1.1 Achtergrond

Op 1 april 2025 heeft een oeverval plaatsgevonden aan de zuidwestzijde van het Valkenburgse Meer. De provincie Zuid-Holland is eigenaar van deze grond. Door de oeverval voldoet de waterkering niet meer aan de gehanteerde normen. Om de veiligheid te kunnen garanderen is er op advies van Hoogheemraadschap van Rijnland (HHR), na het incident, op last van de (burgemeester van de) gemeente Katwijk een noodverordening afgegeven. Daarnaast heeft HHR een noodkering aangelegd.

Na veelvuldig overleg tussen HHR, de gemeente Katwijk, de gemeente Wassenaar, de Omgevingsdienst West-Holland (ODWH), het zandwinningsbedrijf en de provincie Zuid-Holland heeft de gemeente Katwijk de noodverordening ingetrokken op 24 juni 2025.

Omwille van de veiligheid was opheffen van de noodverordening alleen mogelijk bij het nemen van veiligheidsmaatregelen. Het gebied rondom de oeverval is afgezet en de activiteiten van de zandwinning zijn niet hervat.

U bent hierover op 23 september 2025 geïnformeerd.

1.2 Herstel waterkering

Veiligheid staat voorop en daarom heeft het herstel van de waterkering voor alle betrokken partijen de hoogste prioriteit. Het zandwinningsbedrijf heeft een plan van aanpak ingediend voor herstel van de waterkering in verband met afhandeling van het ongewoon voorval.

Het herstel van de waterkering op de huidige locatie is vrijwel niet haalbaar en niet wenselijk (dit vereist o.a. enorm veel grondverzet om te realiseren). Hierdoor zal de provincie aan het zandwinningsbedrijf moeten aangeven waar de nieuwe kering wel gerealiseerd kan worden. Een verlegging van de waterkering was al voorzien middels een inrichtingsplan. Dit inrichtingsplan is in de afgelopen tientallen jaren geoptimaliseerd ten aanzien van onder andere recreatie, natuurwaarden en verbeterde infrastructuur. Het is voor de hand liggend dat dit inrichtingsplan nu als basis fungeert als uitgangspunt voor herstel van de kering.

1.3 Inrichtingsplan Valkenburgse Meer

Sinds de ontgrondingsvergunning van 2003 en de herziening in 2007 is gewerkt aan een inrichtingsplan voor het Valkenburgse Meer. Het reeds vergunde plan (2007) is in de afgelopen jaren geoptimaliseerd door doelstellingen en wensen van gemeente Katwijk en Wassenaar, HHR en de provincie daaraan toe te voegen. Dit heeft geleid tot het inrichtingsplan Valkenburgse Meer. In de afgelopen jaren zijn aspecten van dit inrichtingsplan vastgelegd in verschillende bestemmingsplannen en verordening(en).

Na de oeverval is de afgelopen maanden dit inrichtingsplan meerdere keren geagendeerd in de werkgroep Valkenburgse Meer (deelnemende partijen zijn de gemeente Katwijk, gemeente Wassenaar en HHR). Het inrichtingsplan past binnen een realistisch voorstel om te komen tot herstel van de waterkering, houdt rekening met de belangen van partijen en is robuust voor de toekomst. De uitbreiding van het meer is hierbij het uitgangspunt.

In de afgelopen periode is het inrichtingsplan Valkenburgse Meer ambtelijk voorbereid zodat het ter besluitvorming voorgelegd kan worden. Het inrichtingsplan Valkenburgse Meer en bijbehorende inrichtingskaarten zijn als bijlage toegevoegd aan dit besluit.

Toelichting inrichtingsplan Valkenburgse Meer:

1. Verleggen waterkering/Waterveiligheid: Verlegging (herstel) van de waterkering (Onderhoudsverordening Rijnland, Legger Regionale Keringen, Legger Oppervlaktewateren);
2. Recreatie: Aanleg van een nieuwe recreatieve infrastructuur. Het huidige wandel- en fietspad en ruiterspoor wordt omgelegd naar de nieuwe locatie. Ook wordt een breder fietspad gerealiseerd en zal de vissteiger worden teruggeplaatst op de zuidwestoever. Ook biedt dit de mogelijkheid dat het smalspoor rondom het meer aangelegd kan worden, waardoor de stoomtrein een rondje om het meer kan rijden;
3. Natuur (NNN): Het gebied behoudt de recreatiefunctie, maar de natuurfunctie wordt prominenter. Het gebied is onderdeel van ecologische verbindingszone (EVZ) Lentevreugd de Horsten in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het inrichtingsplan voorziet in de ontwikkeling van de NNN en deze EVZ;
4. Watercompensatie (gemeente Katwijk): De uitbreiding van het Valkenburgse Meer omvat de watercompensatie voor het woningbouwproject Valkenhorst (Waterschapsverordening, de Rijnlandse Keur).

Het inrichtingsplan geeft invulling aan meerdere doelen vanuit meerdere partijen en sluit grotendeels aan bij de gemeentelijke visies. Verschillende aspecten uit het inrichtingsplan zijn al planologisch verankerd.

Gezien de ontstane situatie waarbij de kering met bekwame spoed hersteld moet worden, ligt het voor de hand dat op basis van het inrichtingsplan het herstel van de kering zal worden uitgevoerd.

1.4 Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 1,2 miljoen
Programma	: Overzicht algemene middelen en organisatie
Financiële risico's	: Zie hieronder

Financiële consequenties en risico's

Realisatie van het inrichtingsplan is opgenomen in de overeenkomst met het zandwinningsbedrijf die daarmee de kosten draagt. Afgelopen periode is een inschatting van de kosten voor uitvoering van het inrichtingsplan Valkenburgse Meer gemaakt. Deze bedraagt ongeveer € 5 miljoen, het aanleggen van de waterkering kost ca. €1 miljoen. Deze kosten zijn nooit vastgelegd of vrijgemaakt omdat ervanuit gegaan wordt dat het zandwinningsbedrijf dit financiert conform de overeenkomst uit 2000. Dit is dan ook het uitgangspunt.

In de overeenkomst met het zandwinningsbedrijf is opgenomen dat de provincie de grond ter beschikking zou stellen. Een klein deel van de grond is nog niet aangekocht en dat maakt dat in dit voorstel budget opgenomen is voor aankoop grond. Het aankopen van de grond van het Rijksvastgoedbedrijf wordt ingeschat op ca. €1,2 miljoen. Hiervoor wordt geld uit het budget Strategisch Grondaankoop beschikbaar gesteld.

Het risico bestaat dat het zandwinningsbedrijf zich niet inzet voor het herstel van de waterkering en uitvoering van het inrichtingsplan. Dit kan een reactie zijn van het zandwinningsbedrijf op de aansprakelijkstelling. In dat geval zal de provincie de realisatie door een andere partij laten uitvoeren. Dit heeft financiële consequenties en leidt tot vertraging van realisatie van de waterkering.

1.5 Juridisch kader

Het programma om te komen tot inrichting van het Valkenburgse Meer bestrijkt vele beleidsdomeinen (bodem, milieu, water, natuur, recreatie, cultuur).

Urgentie: herstel waterkering vóór eind augustus 2026

Het Hoogheemraadschap van Rijnland houdt de provincie verantwoordelijk voor het herstel van de waterkering. Zij hebben de provincie middels een brief dd. 26 augustus 2025 hiervan op de hoogte gesteld en geëist dat de kering binnen een jaar na dagtekening brief is hersteld. Hoewel de provincie de verantwoordelijkheid betwist, geeft het inrichtingsplan wel invulling aan de eis vanuit het waterschap om de kering binnen een jaar na dagtekening van brief dd. 26 augustus 2025 te hebben hersteld.

Grondaankoop Rijksvastgoedbedrijf

Voor de realisatie van het inrichtingsplan Valkenburgse Meer is de aankoop van een stuk grond van het Rijksvastgoedbedrijf (hierna: RVB) benodigd. Dit wordt met prioriteit opgepakt. De gronden zijn inmiddels overtollig verklaard en er zijn mogelijkheden tot versnelling van het proces. Bij mogelijke vertraging van dit proces zal met het RVB gekeken worden naar het vastleggen van vooruitlopende afspraken om de kering op de grond te kunnen realiseren en tot uitvoering van het inrichtingsplan over te gaan.

Vertraging vanwege vergunningen

Bestuurlijk hebben gemeente Katwijk, gemeente Wasseenaar en HHR commitment uitgesproken over het inrichtingsplan, om invulling te geven aan een spoedig herstel van de waterkering. De discussie over de zandwinning in het Valkenburgse Meer is nog niet beslecht. Dit vormt een risico voor de omgevingsvergunningaanvraag voor de uitvoering van het inrichtingsplan Valkenburgse Meer. Daarnaast heeft de technische en ruimtelijke toetsing door gemeentes nog niet plaatsgevonden. Tijdens deze toetsing kunnen aanvullende voorwaarden, aanpassingen of aandachtspunten naar voren komen. Dit vormt een risico ten aanzien van het tijdig en volledig verkrijgen van de benodigde vergunningen en kan gevolgen hebben voor de planning en uitvoerbaarheid. Ook dienen de huidige watervergunning (2013) en de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening aangepast te worden op de nieuwe locatie van de kering. Hierover is al contact geweest met HHR en afdeling waterveiligheid en vormt geen risico voor de uitvoering van het inrichtingsplan.

Zandwinning

De ontwikkeling van het gebied en de zandwinning zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Echter omdat de veiligheid en het realiseren van een waterkering prioriteit hebben, wordt eerst invulling gegeven aan het inrichtingsplan Valkenburgse Meer en wordt de toekomst van de zandwinning op een later moment geagendeerd. Het zandwinningsbedrijf speelt een belangrijke rol bij het tot stand komen van het inrichtingsplan Valkenburgse Meer, aangezien zij toegezegd hebben het inrichtingsplan Valkenburgse Meer te realiseren.

Het gesprek over de toekomst van de zandwinning kan de relatie met het zandwinningsbedrijf op gespannen voet zetten. Dit kan invloed hebben op de uitvoering van het gehele inrichtingsplan Valkenburgse Meer door het zandwinningsbedrijf. Indien er wijzigingen ten aanzien van zandwinning

plaatsvinden, zoals aantal te winnen kuubs of beperking door einddatum, zal dit financiële consequenties hebben.

Toekomstig beheer en onderhoud

In het geoptimaliseerde inrichtingsplan Valkenburgse Meer is het water-en natuurbeheer en de daarbij behorende eisen afgestemd met Staatsbosbeheer en HHR. Het tijdelijk beheer en onderhoud is belegd bij Staatsbosbeheer (SBB). Het beheer op de lange termijn zal komende periode nader worden ingevuld.

2 Voorafgaande besluitvorming

- GS en PS besluit juni 2000 overeenkomst zandwinningsbedrijf uitbreiding van het Valkenburgse Meer en herinrichting Valkenburgse Meer;
- Ontgrondingsvergunning 2007 (GS besluit 20 april 2007);
- Onderdeel van NatuurNetwerk Nederland (NNN; Zuid-Hollandse Omgevingsverordening geconsolideerd vanaf 18-2-2025).

3 Proces

Door de gemeente Katwijk, gemeente Wassenaar en HHR is bestuurlijk commitment uitgesproken over het inrichtingsplan Valkenburgse Meer op 19 november 2025.

Na de besluitvorming over het inrichtingsplan Valkenburgse Meer zal er een brief naar PS worden verzonden over de stand van zaken rondom het Valkenburgse Meer. Ook zal er een GS-brief naar de gemeente Katwijk, gemeente Wassenaar en HHR worden verzonden.

Op basis van een vastgesteld inrichtingsplan is, gegeven de urgentie, een gesprek met het zandwinningsbedrijf de eerstvolgende stap. Op basis van dit gesprek zal het zandwinningsbedrijf de oorspronkelijke vergunningaanvraag aanpassen en de realisatie van de waterkering en het inrichtingsplan opstarten.

Door vaststelling van het inrichtingsplan Valkenburgse Meer kan de waterkering met bekwame spoed worden hersteld. Afstemming met HHR, gemeente Wassenaar en gemeente Katwijk zal voortgezet worden om de vergunningaanvraag te bespoedigen en op een gedetailleerd niveau invulling te geven aan de toekomstige gebiedsinrichting.

Er komt duidelijkheid voor stakeholders ten aanzien van de toekomstige gebiedsinrichting en herstel van de (recreatieve) infrastructuur. Ook komt er duidelijkheid richting Liander waar de verlegging van de 50kv kabel kan plaatsvinden.

4 Participatie en rolneming

Na vaststelling door GS zullen de directe stakeholders worden geïnformeerd.

Het communicatieplan inrichtingsplan Valkenburgse Meer wordt komende periode nader uitgewerkt.

5 Communicatiestrategie

Er wordt een publiekssamenvatting opgesteld.